

LEADER pristup

Ivana Žanko, mag.oec

SADRŽAJ:

1. Što je LEADER pristup?
2. 7 načela LEADER pristupa
3. Implementacija LEADERA na lokalnoj razini
4. Što je LAG?

Što je LEADER pristup ?

- LEADER je kratica koja označava “vezu među aktivnostima razvoja ruralnog gospodarstva.”
- Provedbom reforme Zajedničke poljoprivredne politike, 1991. godine, Europska unija počela je primjenu LEADER programa, kao krovnog sveobuhvatnog programa razvoja ruralnih područja.
- LEADER program je inicijativa Europske unije za potporu projektima ruralnog razvoja pokrenutih na lokalnoj razini u svrhu revitalizacije ruralnih područja i stvaranja novih radnih mjesta

- Leader potiče ruralna područja da otkriju nove načine da postanu ili ostanu konkurentna, da na najbolji način iskoriste svoje prednosti i da uspješno prebrode sve zapreke s kojima se susreću, kao što su sve starije stanovništvo, manjak uslužnih djelatnosti ili nedostatak radnih mjesta.
- Leader doprinosi poboljšanju kvalitete života u ruralnim područjima kako za obitelji na vlastitim gospodarstvima, tako i za šire seosko stanovništvo. On koristi holistički pristup da odgovori na ruralne probleme.
- Prepoznaje da su konkurentnost u proizvodnji hrane, privlačan okoliš i stvaranje radnih mjesta za lokalno stanovništvo međusobno povezani aspekti života u ruralnim zajednicama koji zahtijevaju posebne vještine, odgovarajuću tehnologiju i usluge te da im treba pristupiti kao prema međusobno povezanom paketu i koristeći odgovarajuće mjere ruralne politike.

- Različiti pristupi ruralnom razvoju koji su počeli do ranih devedesetih godina 20. stoljeća bili su uglavnom sektoralni i usmjereni prvenstveno na poljoprivrednike, a cilj im je bio potaknuti strukturalne promjene unutar poljoprivrede. Koristili su pristupe odozgo prema dole
- Pristup odozdo prema gore temeljen na određenom području koji uključuje lokalne zajednice i dodavanje vrijednosti lokalnim resursima, postupno je postao novi način za stvaranje novih radnih mjesta i poslova u ruralnim područjima. Leader je pokrenut kao svojevrsan eksperiment koji okuplja različite projekte i ideje, dionika i resursa na lokalnoj razini. Pokazalo se da je riječ o idealnom instrumentu za iskušavanje mogućnosti za proširivanje mogućnosti ruralnih područja
- Područje zemalja članica unije na kojima se primjenjuje Leader pristup, kao i broj Leader grupa i razina financiranja pristupa tipa Leader značajno raste od 1991.

7 NAČELA LEADER PRISTUPA

Implementacija LEADERA na lokalnoj razini

- **Izgradnja kapaciteta**

Lokalni sudionici moraju imati ili usvojiti neophodne sposobnosti u smislu ideja za projekte i stručnog znanja, ljudskih resursa koji će se posvetiti određenim aktivnostima.

U prošlosti je ovaj proces često bio vježba "učenja kroz rad", dok danas iskustvo prikupljeno tokom vremena bitno olakšava postupak.

Korištenje umrežavanja i drugih komunikacijskih alata od velike je pomoći u stvaranju takvih sposobnosti, koje ne samo da pružaju informacije o Leaderu, već služe i za podizanje interesa lokalnih sudionika za pripremu lokalne strategije ruralnog razvoja i povezanih projekata i na taj način stvaraju potrebnu kritičnu masu.

Jačanje kapaciteta nije zasebna već zajednička aktivnost u kojoj različiti ruralni dionici postaju svjesni ovog pristupa i načina njegove provedbe, a time im se omogućuje dijeljenje, sudjelovanje i korist od njega.

- **Okupljanje lokalnih sudionika**

Drugi korak je najčešće organiziranje sastanaka ili seminara na lokalnom području kako bi se glavni zainteresirani sudionici okupili, pružila im se pomoć u stvaranju ideja i na dobrim temeljima omogućila rasprava lokalnih sudionika o potrebama njihove zajednice.

Postoje različiti načini za okupljanje lokalnih sudionika: seminari i radionice; javni sastanci; mediji i telekomunikacije; sajmovi i izložbe najčešći su načini da se lokalni sudionici okupe, potaknu na raspravu o pitanjima od zajedničkog interesa

• Analiza područja

Detaljna analiza lokalnog ruralnog područja je neophodna. Ona se najčešće usmjerava na identificiranje "kapitala područja" – dobara kojima neko područje raspolaže (ljude, aktivnosti, okoliš, baštinu, stručna znanja), ne u obliku inventara, već kao jedinstvenih karakteristika koje se mogu razvijati. Analiziranje tih karakteristika i glavnih točaka identificiranih kroz takvu analizu područja trebalo bi dovesti do prepoznavanja mogućih strategija lokalnog razvoja, koji su specifične za navedeno područje.

Izrada analize područja isto tako obvezuje sve lokalne sudionike na srednjoročnu i dugoročnu viziju područja. Iako je stručno znanje važno u ovoj analizi, važno je različitim vizijama budućnosti i najboljim strategijama za neko područje pružiti mogućnost da se o njima javno raspravlja i da se o njima postigne visoki stupanj konsenzusa.

- **Prepoznavanje postojećih aktivnosti/inicijativi**

Presudan korak u Leader procesu, povezan s analizom područja, je da lokalni sudionici provedu pregled postojećih mjera lokalnog razvoja koje se provode ili planiraju u njihovom području. Ustanoviti koje inicijative već postoje neophodno je kako bi se moglo odlučiti treba li ih ojačati ili zamijeniti. Također, na ovaj način se smanjuje i rizik od ponavljanja.

• Stvaranje partnerstva

Tijekom etape analize, pristup odozdo prema gore zahtijeva povećanje svijesti (kroz informacije) i angažman kako bi se analizirale snage i slabosti ruralnih područja i prepoznale potrebe i očekivanja (kroz korištenje metode participativne analize). Ova etapa usmjerena je na cijelu zajednicu, zajedno s aktivnim grupama koje vode proces. Tijekom etape planiranja strateških izbora za lokalno područje (tj. prepoznavanja prioriteta tema/projekata za koje će se tražiti financijska pomoć), pristup odozdo prema gore zahtijeva sudjelovanje različitih zainteresiranih skupina.

Okupljanje lokalnih sudionika i analiza područja pojednostavljaju postupak prepoznavanja aktera koje treba uključiti u javno-privatno partnerstvo i vođenje provedbe. S vremenom ovo vodi stvaranju lokalnih akcijskih grupa. LAG je partnerstvo koje učinkovito provodi pristup lokalnom razvoju koji je dogovoren unutar zajednice.

- **Priprema lokalne razvojne strategije**

Pristup lokalnom razvoju se formalizira u dokumentu lokalne razvojne strategije. Taj dokument uključuje uspostavu ciljeva, definiranje strateških prioriteta i rangiranje aktivnosti koje će se provoditi. Takva lokalna razvojna strategija predstavlja osnovu LAG-ove prijave na otvorene javne natječaje koje u okviru Leadera organiziraju zemlje članice odnosno regije. Zemlje članice ili regije biraju uspješne LAG-ove i raspoređuju im sredstva za provedbu njihovih lokalnih strategija.

Što je LAG?

- Stvaranje lokalnih partnerstva, **nazvanih lokalne akcijske grupe (LAG)**, započinje povezivanjem lokalnih dionika iz tri sektora; civilnog, javnog, privatnog. LAG-ovi su originalan i važan dio pristupa LEADER. Zadatak im je izrada lokalnih razvojnih strategija te usmjeravanje i praćenje njihove provedbe uključujući korištenje sredstava potpore.
- LAG treba udružiti partnere iz javnog, privatnog i civilnog sektora, pazeći na uravnoteženu zastupljenost predstavnika postojećih lokalnih interesnih skupina, koji dolaze iz različitih socio-ekonomskih sektora. Na razini odlučivanja, bar 51% članova mora dolaziti iz poslovnog sektora i sektora civilnog društva, a minimalno 30% članova moraju biti žene. LAG se može osnovati ad hoc, ili se može graditi na već postojećim partnerstvima.
- Područje LAG-a mora biti ruralno područje koje ima više od 10.000, a manje od 150.000 stanovnika uključujući manje gradove te gradove s manje od 25.000 stanovnika.

- **Učinkoviti su u poticanju lokalnog održivog razvoja iz sljedećih razloga:**
 - okupljaju i kombiniraju postojeće ljudske i financijske resurse iz javnog, privatnog i civilnog sektora te volontere
 - udružuju lokalne dionike oko zajedničkih projekata i međusektorskih akcija, kako bi se postigla sinergija, zajedničko vlasništvo te kritična masa potrebna za poboljšanje ekonomske konkurentnosti područja
 - jačaju dijalog i suradnju između različitih ruralnih dionika, koji često nemaju iskustvo zajedničkog rada, te se tako smanjuju potencijalni konflikti i moderiraju situacije u kojima se dogovaraju rješenja kroz konzultacije i razgovore
 - kroz interakciju različitih partnera moderiraju proces prilagođavanja i promjene uzimajući u obzir brigu za okoliš, diversifikaciju ruralnog gospodarstva i kvalitetu življenja.

- **NAJČEŠĆE UKLJUČENI DIONICI U LAG-u su:**

- predstavnici lokalne samouprave i javnih ustanova
- profesionalne organizacije i savezi (poljoprivrednika, malih poduzetnika i drugih djelatnosti)
- udruge
- poduzetnici, dionička društva, poslovni inkubatori i drugi subjekti poslovnog sektora
- mediji

- **Kriteriji prihvatljivosti LAG-ova unutar LEADER platforme:**

- Izabrani LAG-ovi moraju obuhvaćati teritorij usklađen s kriterijima LEADER-a u smislu ljudskih, financijskih i ekonomskih resursa za potporu strategiji održivog razvoja
- LAG je službeno registrirana udruga utemeljena na važećem Zakonu o udrugama ili drugom odgovarajućem obliku unutar hrvatskog zakonodavnog okvira
- Na razini donošenja odluka, upravno tijelo LAG-a predstavlja interese različitih javnih i privatnih skupina područja i ruralnog stanovništva, osiguravajući da najmanje 51% čine članovi koji predstavljaju gospodarske partnere i civilno društvo. Minimum od 20% i maksimum od 49% su predstavnici lokalnih vlasti
- Upravno tijelo LAG-a je reprezentativno, osiguravajući ravnopravnost spolova (najmanji udio od 30% žena)
- LAG provodi lokalnu razvojnu strategiju

HVALA NA PAŽNJI 😊